

Маланюк Євген Филімонович

Життєпис

Євген Маланюк (1897-1968)

Євген Маланюк — один з небагатьох, кому вдалося, емігрувавши, уникнути трагічної долі, що спіткала найкращих представників нової української культури. Він народився в Ново-Архангельську (тоді — Архангород) на Херсонщині 20 січня 1897 року. Як пише сам Євген Маланюк, його прізвище фігурувало ще в реєстрах старшини часів Богдана Хмельницького. Батько Євгена помер, коли письменнику виповнилось 20 років. Саме йому завдячує письменник своїми основами інтелектуального та світоглядного розвитку. В колишньому Єлисаветграді Маланюк закінчує реальну гімназію (раніше тут навчалися брати Тобілевичі, Марко Кропивницький, Є. Чикаленко та Юрій Яновський). Потім вчиться у Політехнічному інституті в Петербурзі. Мобілізація у зв'язку з першою світовою війною, Київська військова школа і поручник Євген Маланюк стає командиром сотні 2-го Туркестанського стрілецького полку.

Далі — повне пригод і романтики життя: демобілізація в Луцьку, більшовицький ревком, німецькі окупанти і, врешті, у листопаді 1917 року молодий офіцер з російського солдата перетворюється на українського вояка. Зі встановленням Гетьманщини він переходить у розпорядження полковника Мешковського, керівника оперативного відділу Генштабу, і стає старшиною армії УНР. Болісно сприймає молодий офіцер поступовий занепад УНР. У 1920 році, після трагічних спроб реставрації державності, разом з тисячами таких як сам, подається на еміграцію. У Калуші, в польському таборі для інтернованих, разом з Юрієм Дараганом засновує літературний журнал "Веселка" (1922-1923). Далі — нові поневіряння. В Чехо-Словаччині він навчається в Подебрадській академії (отримує диплом інженера), потім — робота в Польщі.

У ті часи з'являється перша поетична збірка Є.Маланюка — "Стилет і стилос" (1925). Її назва ніби ввібрала в себе програму життя і творчості письменника: стилет — зброя в руках воїна, стилос — перо літописця. Яскравою сторінкою його творчості стала "Варязька балада", написана 26-28 червня 1925 року. У цій поемі — вся трагічна історія України та заклик до її пробудження. Апогеєм балади є типове для творчості поета діалектичне сплетіння любові та ненависті, що будить свідомість земляків виконати найвищий заповіт: здобути волю і державність.

У червні 1949 року поет переїжджає до США. Спершу працює фізично, потім — в інженерному бюро в Нью-Йорку. В цьому мегаполісі 16 лютого 1968 року Є.Маланюк і помер. Похований на Нью-Джерському Бавнд-Бруку (цей цвинтар американські українці називають "нашим пантеоном").

Творча спадщина поета, визнаного за українського класика, ідейно та тематично досить розмаїта. Збірки поезій та есе були видані у багатьох містах Європи й Америки: "Гербарій" (Гамбург, 1926), "Земля й залізо" (Париж, 1930), "Земна мадонна" (Львів,

1934), "Перстень Полікрата" (Львів, 1939), "Вибрані поезії" (Львів, Краків, 1943), "Влада" (Філадельфія, 1951), "Поезії в одному томі" (Нью-Йорк, 1954), "Остання весна" (Нью-Йорк, 1959), "Серпень" (Нью-Йорк, 1964), поема "П'ята симфонія" (Нью-Йорк, 1953). Після його смерті вийшла книжка "Перстень і порох" (Мюнхен, 1972). Есеїстику зібрано в двох томах "Книги спостережень" (Торонто, 1962, т. 1; 1966, т. 2). Домінуючою ідеєю як поезії, так і прози поета була державність України, прагнення історичної справедливості.

Твори: Нариси з історії нашої культури (К., 1992); Поезії (Львів, 1992).